

Křtěnov

Dnes místní část obce Temelín v Jihočeském kraji (okr. České Budějovice), asi 5 km jihozápadně od Týna nad Vltavou a 24 km severně od Českých Budějovic.

Barokní kostnice s dochovanými kosterními pozůstatky v suterénní pohřební komoře, na hřbitově při farním kostele sv. Prokopa.

Okolí dnešní jaderné elektrárny Temelín bylo osídleno již v pravěku, nachází se tu několik mohylových pohřebišť převážně z doby bronzové. Roku 1884 poblíž obce hromadný nález bronzových sekeromlatů tzv. křtěnovského typu. Obec poprvé připomínána r. 1261, kostel sv. Prokopa původně gotický z doby kolem r. 1300, v 18. století barokizován, další úpravy kolem r. 1900. Kostel spravován původně jako filiální z Týna nad Vltavou, r. 1787 zřízena lokálie, r. 1854 pak samostatná farnost. Roku 1929 měl Křtěnov 45 domů a 263 obyvatel. V souvislosti s výstavbou elektrárny byla obec r. 1984 vysídlena a určena k demolici, zachována pouze část návsi s farou a školou. Koncem 80. let základy kostela zpevněny železobetonovým věncem, r. 1995 provedena jeho celková rekonstrukce.

V interiéru jednolodního kostela stojí za pozornost především trojboký gotický presbytář zaklenutý valenou klenbou s lunetami. Na jeho jižní a severní obvodové stěně se zachovaly nástěnné malby z pol. 14. století (odkryty a restaurovány 1995), s námětem svatomartinské legendy, postavami Panny Marie Ochránitelky, sv. Kateřiny, sv. Máří Magdaleny a zmrtvýchvstalého Krista. V severní stěně presbytáře bohatě zdobený kamenný gotický sanktuář, pod kruchtou kamenný náhrobek z r. 1700. Pozoruhodný je rovněž bohatě profilovaný portál na severní straně lodi a barokní kasulová okna. Hlavní oltář novogotický z 19. století, dva boční oltáře u triumfálního oblouku rokokové, z 2. pol. 18. století, zasvěcené Panně Marii a sv. Janu Nepomuckému.

Kostel je obklopen hřbitovem s ohradní zdí a barokní vstupní branou, celý památkově chráněný areál se nachází na mírném návrší v těsném sousedství jaderné elektrárny Temelín. Tvoří výraznou krajinnou dominantu při severovýchodní straně elektrárny, napravo od silnice č. 105 z Týna nad Vltavou do Českých Budějovic. Do ohradní zdi hřbitova je jihozápadně od kostela vestavěna samostatně stojící hranolová třípatrová zvonice s barokně přestavěným zvonovým patrem. Zvony pocházejí z let 1502 a 1521. Hřbitov byl v 19. století na východní a jižní straně opakovaně rozšiřován, v r. 1959 naopak na severní straně zmenšen při rozšiřování přilehlé komunikace. Přes obec vedla tehdy trasa na tankovou střednici v Těšínově a kvůli projíždějící technice byla ohradní zeď posunuta a část terénu včetně jedné řady hrobů na této straně odtěžena.

Severovýchodně od kostela se nachází samostatně stojící barokní kostnice, vybudovaná zřejmě r. 1777 z iniciativy barona Malovce z Březí, patrona zdejšího kostela. Roku 1995 byly její fasády, krov, střešní krytina i podlahy kompletně rekonstruovány. Jedná se o stavbu čtvercového půdorysu s jehlancovou střechou a oválnými okénky po stranách. Severní nároží je vkomponováno do ohradní zdi hřbitova, která v těchto místech několikrát změnila svou polohu. V suterénní pohřební komoře je volně uloženo větší množství kosterních pozůstatků, včetně lebek se známkami trepanace. Vzhledem k tomu, že obec Křtěnov byla v 80. letech vysídlena, konají se zde pravidelné bohoslužby pouze dvakrát ročně, při svatoprocopské pouti (v neděli po svátku sv. Prokopa – 4. července) a dušičková mše za zemřelé (v neděli před svátkem Všech svatých). Farnost Křtěnov je spravována z Týna nad Vltavou (Římskokatolická farnost Týn nad Vltavou, Děkanská 220, 375 01 Týn nad Vltavou; tel. 385 731 759).